

אייכמן נכנס אלינו הביתה ומעולם לא יצא משם

תמי רווה הייתה רק בת 14 ואחיה עמוס היה בן 11 כשאביהם עורך הדין גדעון האוזנר, היועץ המשפטי לממשלה דאז, סיפר להם שמונה לתובע במשפט אייכמן. בספרם – "כשאייכמן נכנס אלינו הביתה" היא חזרת לאותם ימים.

עו"ד תמי רווה מומחית בנושא הדרכה משפטית ותכנון ובנייה, סגנית היועץ המשפטי לממשלה לשעבר והיום יו"ר דירקטוריון חדשות 12, חולקת בספרה את תחושותיה בתור נערה. אחיה, עו"ד עמוס האוזנר, חבר בית הדין העליון של ההסתדרות הציונות לשעבר, חבר הנהלת "מכון משואה" להנצחת זכר השואה ויו"ר "המועצה הישראלית למניעת עישון", מנתח בספר סוגיות משפטיות וערכיות שעלו מהמשפט.

ראיינה: **דנה שוכמכר**

איך הגיע הרעיון לכתיבת הספר?

תמי: "הספר נכתב בעקבות הזיכרונות שלנו - שני ילדים שגדלו בצילם של ניצולי שואה והסיפורים שלהם. יום אחד הבנו שאנחנו מוכרחים לספר את הסיפור שלנו.

"בעצם, אייכמן נכנס אלינו הבייתה ומעולם לא יצא משם, המשפט שלו מלווה אותי עד היום. גם היום אני מרגישה את ההשפעה שלו - אני מאוד מגויסת למורשת המשפט והשואה ועושה כל שביכולתי שהנושא הזה לא יישכח, בעיקר בתקופות שהאנטישמיות מתגברת ומכחישי השואה זוקפים ראש".

איך שני אחים כותבים ביחד ספר?

"ההחלטה לכתוב ספר הושפעה מהסדרה "אייכמן - הקלטות האבודות" בהפקת 'מטרו גולדווין מאייר' ובשיתוף התאגיד. הסדרה התמקדה בקלטות האבודות של אייכמן, במסגרת ריאיון שהעניק לעיתונאי הולנדי בשם וילם זאסן. משמיעת הקלטות עולה כי אייכמן היה גורם משמעותי ביותר בפתרון הסופי, מסור מאוד לתפקידו ואף התפאר בהרג יהודים. אני כתבתי את הזיכרונות שלי ממשפט אייכמן ואילו אחי היה אחראי על כתיבת הפן המשפטי. אף שגדלנו באותו בית, הזיכרונות שלנו היו שונים, וכל אחד הביא את הזווית הייחודית שלו".

את זוכרת את היום שבו אביך סיפר לך על התפקיד שלו במשפט אייכמן?

"כן, יום אחד אמר שיש לו משהו חשוב לספר לנו. הוא כינס אותנו במטבח והודיע שנבחר לתפקיד הקטגור במשפט אייכמן ושתהיה לו הכנה רבה לקראת המשפט. הוא סיפר לנו שאייכמן שימש ראש מחלקת היהודים בגסטפו והיה אחראי לביצוע הפתרון הסופי. באותה תקופה לא היה יותר מדי חומר, לא היה אינטרנט ומנועי חיפוש, אז הוא היה צריך לגבות עדויות מהניצולים, מה שדרש ממנו להיעדר הרבה מהבית.

"לא היינו דור שני ובאותה תקופה ידענו מעט מאוד על השואה, בעיקר כי ניצולי שואה לא דיברו. רק כאשר גדלנו הבנו באמת את חשיבות המשפט ואת כובד תפקידו של אבא".

איך מרגישה ילדה בת 14 כאשר ניצולי שואה נכנסים אליה הביתה, ובעצם השואה מחלחלת פנימה?

"לגמרי לא פשוט. אבי ואמי לא רצו שניחשף לסיפורים, אך מצאתי את עצמי נחשפת עוד ועוד ובמשך תקופה ארוכה סבלתי מסייטי לילה.

"הכול היה חדש בשבילי והיו שם סיפורים מזוועים. היו כמה עדויות שהותירו בנו חותם, בין היתר העדות של רבקה יוסלבסקה - אישה צעירה שסיפרה לאבי כיצד נלקחה יחד עם בתה הקטנה ליער מחוץ לעיירה. כולם הסתדרו בשורה, עירומים מול תעלה כשאיש האס-אס שאל אותה: 'במי לירות קודם - בך או בבת שלך?' רגע לפני שהספיקה לענות הוא חטף את ילדתה, ירה בה והיא נפלה לבור. רבקה נורתה אף היא ונפלה לבור, אך הצליחה להישאר בחיים ולהסתתר עד שהוא עזב את המקום. איכר שעבר שם ראה אותה, כיסה אותה בשמיכה, ונשא אותה לביתו, שם הסתתרה עד סיום המלחמה".

האם את הפכת למשפטנית בעקבות אביך?

"היו עוד כמה גורמים שהביאו אותי להחלטה הזאת, אבל בהחלט אפשר להגיד שלאבא שלי השפעה מכרעת בעובדה שנעשיתי משפטנית. העבודה של אבי הייתה מגוונת ביותר ואילו אני עסקתי בנושאים, כגון תכנון ובנייה, מקרקעין והדרכה משפטית למשפטנים".

הדרך שבה אביכם החליט לנהל את המשפט, באמצעות עדויות של ניצולי שואה ולא באמצעות מסמכים, אינה מקובלת?

"כן, זה אכן לא היה מקובל ודי חתרני לשים את ניצולי השואה במרכז. שלא כמו במשפטי נירנברג, שם התבססו בעיקר על מסמכים, הוא החליט מיד בהתחלה, לתת לניצולי השואה את ההזדמנות לדבר, בתקופה שבה הם לא דיברו. אבי רצה להציג לעם ולעולם את השואה במלוא זוועותיה ולתת לניצולי השואה במה לספר את סיפורם".

היו טענות שהחקירה של אייכמן הייתה תיאטרלית. כמי שעסקה בתחום, מה את יכולה לומר?

"במסגרת חקירה נגדית, על המשפטן לגייס את כל המהלכים שלו על מנת לגבות מהנאשם מידע. נדרשה דמות כמו זו של אבי, שהיה בעל יכולות מגוונות וכושר ביטוי אדיר, כדי להפוך את המשפט לאייקוני. דרמה בלי ספק הייתה שם, בלי קשר לחקירה, ואיני רואה משהו אחר שהיה מצליח בכך. משפטן אשר מופיע בבית משפט יודע שלעיתים יש להתחיל ביחס חם כלפי הנאשם, רגע לפני שעוברים לחקירה ובה מלחיצים אותו על מנת לגבות ממנו את המידע. בסופו של דבר, אייכמן נלחץ ונשבר בחקירה וסיפק בעדותו פרטים שקשרו אותו לאישומים".

כיצד את ממשיכה את דרכו של אביך מבחינת הנצחת השואה?

"אני רואה בתפקיד שלי שליחות, בייחוד כשאני מחמנת לשוחח על השואה עם צעירים. אני מעבירה את החשיבות של הנצחת השואה גם לבני משפחתי, בהתחלה לבנותי והיום לנכדים שיעבירו גם הם את השרביט לצאצאיהם. לכן אני רואה חשיבות רבה בעמותה כמו 'עמותת דורות ההמשך' שפועלת רבות להעברת המסר לדורות הבאים".